

จดหมายเหตุพระสุบินนิมิตร

ในรัชกาลที่ ๑ รัชกาลที่ ๒ รัชกาลที่ ๓

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์

โปรดให้พิมพ์ครั้งแรก

๕ ๕
เมื่อพระกา พ.ศ. ๒๔๖๔

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ ไสภณพิพรรฒธนากร

อธิบายเรื่องจดหมายเหตุพระสุบินนิมิตร

คติเรื่องสุบินนิมิตร คือกตเชอว่าความฝันอาจจะสัง
หรณบอกเหตุการณอนจะเกิดชนณภายหลัง เป็นความ
เชอทมมาแต่คกค้ำบรรพแทบทุกประเทศ มีเรื่องราว
อ้างถึงสุบินนิมิตรอยู่ในหนังสือซ่งแต่่งแต่โยราณมาก
กว่ามาก จะยกเป็นตัวอย่างแต่เรื่องทริกนออยู่ทั่วไป
คังเช่นในเรื่องพระปฐมสมโพธิ ก็กล่าวว่เมื่อพระบรม
โพธิสัตว์เสด็จจุติมาสู่ปฏิสนธิใน พระพุทธมารดาเสวย
สุบินนิมิตรว่ พระยาช่างเผือกมาเข้าส้พระครรรถ แล
เรื่องพระเจ้ายสเสณททรวงพระสุบิน ๑๖ ข้อ แล้วยไปทล
ถามพระพุทธองค์ให้ทรงพยากรณ ซ่งมักเรียกกันว่
พญาบทเหวนผน ๑๖ ข้อ แต่่งไว้เป็นกลอนให้เร้อ่าน
กันจนซ่มซาบ มีความว่ “กระเบองจะเพองพลอย
น้ำเต้อันลอยจะถอยจม” เป็นต้นนั้น ต้นเดิมก็มาใน
คัมภรณชาติชาคก เรียกว่มหาสุบินชาคก เห็นได้ว่
คติเรื่องสุบินนิมิตรเป็นของมีมาเก่าแก่แต่คกค้ำบรรพ.

เมื่อความเชื่อมีอยู่ว่าสยัมมิตรอาจจะสังหารณบถ
 เหตุการณ์อื่นจะเกิดขึ้น ก็เป็นธรรมดาที่จะเกิดความ
 ปรากฏอยากทราบล่วงหน้าว่าเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นนั้นจะ
 เป็นอย่างไร ผู้ที่สังเกตการณ์แต่ปางก่อนจึงแต่งตำหรับ
 ตำราไว้สำหรับทำนายสยัมมิตร ว่าถ้าฝันว่าอย่างนั้น ๆ
 มักจะมีเหตุการณ์อย่างนั้น ๆ เพราะฉะนั้นจึงมักปรากฏ
 ในหนังสือเรื่องโบราณว่า ถ้าพระเจ้าแผ่นดินทรงพระ
 สยัมมิตรแปลกปลาดเมื่อใดก็โปรดให้ไปโรหิตโรหารจารย์
 ผู้ร่ำเรียนพยากรณ์ว่าจะมีเหตุร้ายที่ประการใด ดังใน
 เรื่องรามเกียรติ์กล่าวไว้ ทศกัณฐ์ให้พิเภกทำนายฝัน
 เมื่อจะเกิดศึกพระราม แลในเรื่องมหาเวสสันดรชาดก
 กล่าวไว้ พระเจ้าสุทนต์ให้โหรทำนายพระสยัมเมื่อจะ
 ได้พบสองกุมาร ถ้าจะยกตัวอย่างที่ใกล้เคียงเข้ามานั้น
 ดังปรากฏในเรื่องพระราชพงศาวดารว่า สมเด็จพระ
 นเรศวรมหาราชให้ทำนายพระสยัมเมื่อก่อนจะได้ทำยุทธ
 ศึกถันนเป็นต้น จึงเป็นราชประเพณีมีสืบมาแต่โบราณ

(๓)

ตลอดจนในกรุงรัตนโกสินทร์นี้ ถ้าสมเด็จพระเจ้า
 แผ่นดินทรงพระสุบินนิมิตรแปลกปลาตอย่างใดแล้ว
 โปรดให้พระราชอาคณະแลราชบัณฑิต ซึ่งนับว่าเป็นผู้
 ที่ใ้ได้เล่าเรียนรู้อำหรับตำรามาก ตรวจค้นตำหรับตำรา
 ทำนายพระสุบินนั้น แล้วจกวนคนกบทั้งขอความที่ทรง
 พระสุบินแลคำทำนายรักษาไว้ คอยดูว่าจะมีเหตุการณ์
 อย่างใดเกิดขึ้นฤหาไม่ หนังสือทำนายนายพระสุบินนิมิตร
 จึงเป็นทำนองจดหมายเหตุอย่างหนึ่ง ซึ่งรักษาไว้ใน
 หอหลวงเมื่อรัชกาลก่อน ๆ แต่จะมีสักกขบัยทรายไม่ได้
 เข้าใจว่าประเพณีที่ให้พระราชอาคณະแลราชบัณฑิตทำนาย
 พระสุบินนิมิตรเห็นจะเลิกมาแต่ในรัชกาลที่ ๓ ด้วยปรากฏ
 ในจดหมายเหตุพระสุบินนิมิตรครั้งรัชกาลที่ ๓ ซึ่งพิมพ์
 ไว้ตอนท้ายสมุดเล่มนั้นว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
 เจ้าอยู่หัวทรงพยากรณ์เอง หาได้โปรดให้พระราช
 อาคณະแลราชบัณฑิตทำนายไม่

(๔)

จากหมายเหตุ พระสัณนิมิตรซึ่งพิมพ์ใน สมุดเล่มนี้
หอพระสมุด ฯ ได้ค้นลบบรรดาแต่ที่ต่าง ๆ รวมรวมไว้ได้
๕ เรื่องด้วยกัน คือ ทำนายพระสัณนิมิตรในรัชกาลที่ ๑
เมื่อชวศก พ.ศ. ๒๓๓๕ เรื่อง ๑ ทำนายพระสัณนิมิตร
ของกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาทในรัชกาลที่ ๑
ร่วมราวคราวเดียวกับพระสัณนิมิตรวังหลวงเรื่อง ๑ ทำ
นายพระสัณนิมิตรในรัชกาลที่ ๒ เมื่อชวศก พ.ศ. ๒๓๕๕
เรื่อง ๑ ทำนายพระสัณนิมิตรในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขแม
พ.ศ. ๒๓๙๐ เรื่อง ๑ กรรมการหอพระสมุด ฯ เห็นว่า
ถ้าไม่พิมพ์นานไปก็จะสูญเสีย จึงได้พิมพ์รักษาไว้ใน
สมุดเล่มนี้.

ทำนายนายพระสุบินนิมิตร

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์

หนังสือเรื่องทำนายนายพระสุบินตอนต้นต้นฉบับซึ่งหอพระ
 สมุท ๗ ได้มาเป็นสมุดคำตัวรวงฉบับหลวง อาลักษณ์
 เขียนครั้งรัชกาลที่ ๑ แต่ตอนต้นอักษรชำรุดเลือน
 เสีย ๓ ใบสมุด มีรอยแลเห็นได้แต่ว่าทรงพระสุบิน
 เมื่อรัชกาลที่ ๑ จุลศักราช ๑๑๕๔ (พ.ศ. ๒๓๓๕)
 ข้อพระสุบินนั้นมีปรากฏอยู่ในคำทำนายต่อไปนี้ :-

คำทำนายนายพระสุบินนิมิตร

ชาติมภาพ	พระพนรัตน์	๑
	พระพุทธานจารย์	๑
	พระพิมล	๑
	พระวิเชียรมุนี	๑
	พระธรรมโฆษา	๑
	พระเทพมุนี	๑

แลต้องถูกพันธุนาการด้วย ^๕ชื่อ ^๕คา ^๕ไซ ^๕ทรวน ^๕กัตติ
 ทำนายว่าผู้นั้นจะได้เป็นใหญ่ ^๕จะได้เป็นเสนาอำมาตย์
 ราชมนตรี แลลาภสักการเป็นอันมากตามตระกูลบิดา
 แห่งผู้ผู้นั้น ^๕ขคนทรงพระสุบินขอซึ่งว่า ^๕ต้องพันธุนา
 การด้วยสังขลิก ^๕ไซ ๒ ^๕ชั้น ^๕ทรวน ๒ ^๕ชั้นเป็น ๕ ^๕ชั้นนั้น
 ทำนายตามพระบาทว่า “ ^๕สุตวา ^๕บิณฑเต ^๕พหุเลภิสลาภา
 ๕ ^๕ธนา ^๕นิ ^๕สุ ^๕ชา ^๕คุ ^๕ณ ^๕ว ^๕ทุ ^๕ต ^๕มิ ^๕เต ^๕ช ” ^๕สมบัติทั้งปวงอันมีในราช
 ๕ ^๕ธานี ^๕นานา ^๕ประเทศ ^๕ทั้ง ๕ ^๕ทิศ ^๕จะมา ^๕ประชุม ^๕อยู่ใน ^๕เง ^๕อม
 ๕ ^๕พระ ^๕หัต ^๕ถ ^๕ง ^๕เอ ^๕อม ^๕พระ ^๕บาท ^๕เป็น ^๕สม ^๕บ ^๕ติ ^๕ของ ^๕พระ ^๕อง ^๕ค ^๕สิ ^๕น ^๕ทั้ง ๕
 ๕ ^๕ทิศ ^๕นั้น ^๕จะ ^๕เป็น ^๕ข ^๕ว ^๕ง ^๕ของ ^๕พระ ^๕บาท ^๕ไว้ ^๕อน ^๕ึ่ง ^๕ขอ ^๕ซึ่ง ^๕อยู่ ^๕ณ ^๕ระ ^๕เว ^๕ธ ^๕น
 ๕ ^๕แห่ง ^๕หนึ่ง ^๕ริม ^๕แม่น้ำ ^๕นั้น ^๕ทำ ^๕นาย ^๕ว่า ^๕“ ^๕ป ^๕น ^๕เค ^๕ห ^๕ ” ^๕พระ ^๕อง ^๕ค ^๕
 ๕ ^๕จะ ^๕ได้ ^๕เส ^๕ว ^๕ย ^๕สม ^๕บ ^๕ติ ^๕เป็น ^๕ม ^๕หา ^๕ก ^๕ระ ^๕ษ ^๕ต ^๕ร ^๕อัน ^๕ลา ^๕เล ^๕ศ ^๕ป ^๕ระ ^๕เส ^๕ริ ^๕ฐ ^๕กว่า
 ๕ ^๕ก ^๕ระ ^๕ษ ^๕ต ^๕ร ^๕ทั้ง ^๕ป ^๕ว ^๕ง ๓ ^๕เท่า ^๕๕ ^๕เท่า ^๕ชน ^๕ไป ^๕ด้วย ^๕อา ^๕น ^๕ภาพ
 ๕ ^๕พระ ^๕เม ^๕ต ^๕ตา ^๕พร ^๕หม ^๕วิหาร ^๕แผ ^๕่ ^๕ผ่าน ^๕ไป ^๕ขอ ^๕ซึ่ง ^๕ว่า ^๕มี ^๕เรือ
 ๕ ^๕พล ^๕ว ^๕ย ^๕ม ^๕ว ^๕ยาว ^๕ยาว ^๕จอ ^๕ค ^๕อยู่ ^๕นำ ^๕ท่า ^๕ประ ^๕มา ^๕ณ ๒ ^๕ลำ ๓ ^๕ลำ ^๕นั้น

๕

พยากกรณทำนายว่า นาวาคือพระขรรค์เป็นทพิงที่อาไศรย
แก้สัวโลกทั้งหลาย พระองค์จะได้เป็นทพิงแก้ท้าว
พญามหาชนทวทิสานุทิศ ให้สัวททั้งหลายลวงข้าม
เสี่ยชงทุกขต่าง ๆ แลไภยอันตรายต่าง ๆ ให้อยู่เกษม
ศขทุกประเทศ ทวยเศษานภาพพระบรมโพธิสมภาร
แห่งพระองค์ ขอชงว่าพนเรือนนั้นเป็นฟากไม้ไผ่สูง
พื้นดินประมาณ ๔ ศอก นาทไตถุนเรือนแยกแฉะและ
อยู่นั้น ทำนายว่าพระองค์จะทรงพระปรีชาญาณเห็นโทษ
แห่งกรรมตรอนเสวยราชสมบัติด้วยทมิฬวิมานะตณหาทุก
พระองค์ ทิงพนเรือนไม้ไผ่ไม่มั่นคง จะได้ทรง
พระกรุณาไปรคทรมานสั่งสอนให้ตั้งอยู่ในสัจธรรมแลราช
ธรรม ให้ปรนนิบัติตามสัจธรรม ตั้งอยู่ในพระไตร
สรณาคมคชนกว่าเกล้า ๓ เท้า ๔ เท้า ทวยอาณภาพ
พระบวรญาณแลพรหมวิหารอันประเสริฐ ขอชงว่าคน
รักษาหาอยู่บนเรือนด้วยไม้ ลงไปอยู่พื้นดินนั้น ทำนายว่า

บันทาท้าวพญาทั้งหลายพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง อันมี
 อิศริยยศบริวารยศแลขัญญาอาณาภาพแลคุณธรรมต่าง ๆ
 จะเสมอกับพระองค์ห้ามได้ ขอซึ่งพระสยบินว่าทรงคิด
 ว่าจะหนีจึงถอดโซ่ ๒ ชั้น ตรวนชั้น ๑ ออกได้ แล้วทรง
 ลงไปไต่ถุน ยังตรวนอีกชั้น ๑ วงตรวนกำนโตคักไม่ออก
 จึงกลีบวงตรวนพลิกไปพลิกมาหลวมพระบาทหลุดออกไป
 ไต่ถุน ถวายพยากรณ์ทำนายว่านานไปเบื้องหน้า พระองค์
 จะทรงพระปรีชาญาณพิจารณาเห็นโทษแห่งราชสมบัติเป็น
 บ่วงห้วงขອງอยู่ในพระบาท แล้วมีพระไทยเห็นอภัยหน้า
 มีไต่เออเพื่อต่อทรัพย์สมบัติ ทรงบริจาคไปเป็นพท
 ขษา ธรรมขษา สังฆขษา เป็นทานบารมี ทรงพระโพธิ
 ญาณในอนาคตกาล ด้วยอำนาจพระขัญญาบารมิตไต่
 สร้างสมไว้ ขอซึ่งว่า ครั้นจะลงน้ำหนีไปกลัวพระภษาจะ
 เขยยก จึงเอาพระภษาฝนหนึ่งม้วนเข้าพระหัตถ์ข้างหนึ่ง
 หนีไป จึงเสด็จพระราชดำเนินลงนารมเรือแล้วเสด็จหนี

ไปนั้น ถวายพยากรณ์ทำนายว่า พระองค์จะทรงพระ
 เมตตาพรหมวิหาร ยังทำพญามหาชนคนทั้งหลาย
 อันหยาบช้าทารุณให้เสียพยัคอันร้าย ด้วยราชอุบาย
 โอวาทานุสาสน์สั่งสอนธรรมานให้หายทฤฐิมานะพยา
 ฆาทแก่นั่นแลกัน ด้วยเคษะพระขัณฐาจารย์ แล
 อัคริยยศบริวารยศแห่งพระองค์จะปรากฏกล้าเลิศประเสริฐ
 กว่าทำพญามหากระษัตริ์ทั้งหลายในนานาประเทศ หนึ่ง
 พระองค์จะทรงพระจำเริญซึ่งพระชนม์ที่อายุศมะ จะเป็น
 ทพงแก่สมณพราหมณมหาชนคนทั้งหลายด้วยกำลังพระ
 กรุณาญาณ แลพระสุบินนิมิตรทั้งนี้แต่ล้วนเป็นมหา
 มงคลอันประเสริฐของพระองค์ ด้วยทรงพระสุบินนิมิตร
 ในวันเสาร์เพลา ๗ ทุ่มเศษนั้น เป็นเพลาจะเข้าขจรสุไสมย
 เป็นที่พระ โอชาหารจะชัชชามพระสกลกายทั้งปวงสนิทใน
 เวลานั้น พระสุบินนิมิตรแน่แท้จะแปรปรวนหามิได้
 เป็นลักษณะเทวตูปสังทรณนิมิตร แลพระสุบินนิมิตร

จะไค้ผลแก่พระองค์เป็นอันแท้

สพพ ไสตุฎัฎถาวนตุเต

ขอถวายพระพร ฯ

ข้าพระพุทธเจ้า พญาธรรมปโรหิต พญาพจน
พระธาลักษณ์ พระวิเชียรปรีชา หลวงราชาภิรมย์ ราช
บัณฑิตทั้งปวงขอพระราชทานถวายพยากรณ์ทำนายพระสุ
บินนิมิตร โดยปรีชาสักกะบัญญัติตามสาระไสลก
สุบินนิมิตรสาตรสังเขปว่า

เทวินทุพพหุมา รวิตารจนุโต

ปาสาทนา โถ มณีราชราชี ฯ ล ฯ

ปกิรณนุเต สีสเฉทหตุถั

สุทุ ไชตวณฺณสงฺขลิกาทีพนุฉา

สุตฺวา บินนุเต พหุเสถภิสภา

ฉนานิ สุขา कुณวฑฺฒมิ เตชั

นิราสทุกุขา ภาวยายี ไรคั

ปสิทฺธิกมฺมบิ ฉนณฺจ วฑฺฒมิ

โดยอธิบายว่า บุคคลผู้ใดนิมิตรฝันว่าได้
 ฝันอยู่สูง มีปราสาทเป็นต้น แลต้องตกศีรษะ
 ไล่พุ่งออกกึก แลนิมิตรฝันว่าต้องจำใช้ตรวนขอกา
 พันธนาการทั้งปวงกึก แลในเนื้อความหมวกสุบิน
 นิมิตร ๘๔ มีดังนี้เป็นต้น ผู้ฝันถ้าเป็นไพร่จะได้เป็น
 ขุนหมื่น ขุนหมื่นจะได้เป็นพระเป็นหลวง เป็นพระ
 เป็นหลวงจะได้เป็นพญาเจ้าพญา เป็นพญาเป็นเจ้า
 พญาจะได้ราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ เป็นพระมหา
 กษัตริย์จะได้เป็นบรมกษัตริย์ราชอันประเสริฐยิ่งกว่า
 พระมหากษัตริย์ทั้งปวงในแผ่นดิน แลจะจำเวญพระ
 ราชอิศริยยศสมบัติแฉ่ไปในพระนครใหญ่หน่อยเป็นอันมาก
 แลจะมีความปราณาสังโคจะได้ตั้งความปราณาโดยอัน
 ควร แลซึ่งทรงพระสุบินนิมิตรในวันเสาร์เพลา ๗ ทุ่ม
 เคษนั้น เป็นเพลาอัมฤตติกสมยพันท้องคืนจะเข้า
 ยจุไสมยโกสิรุ่ง เป็นเพลาพระโอชาหารจะซาบพระ

สกกลกายทั้งปวงสนิทในเพลานั้น พระสุบินนิมิตรนั้น
 แท้หาเป็นอนฤตสุบินแลธาตุโชนสุบินไม่ เป็นลักษณะ
 เทวตูปสังหรยพพนิมิตรสุบิน จะไค้ผลแก่พระองค์เป็น
 อันแท้ แลขอซึ่งทรงพระสุบินว่าไปต้องจำใช้ ๒ ชั้น
 ตรวน ๒ ชั้นนั้น ขอพระราชทานถวายพยากรณ์ทำนาย
 ว่าจะทรงพระจำเวิญในพระราชสมบัติอันประเสริฐยิ่งกว่า
 กระษัตริ์ทั้งปวง ๒ เท่า ๓ เท่า ๔ เท่า จะเป็นข่วงติด
 พระบาทอยู่ แลจะบริบูรณ่ด้วยพระราชอิศริยยศเป็น
 ตันว่า นางขัตติยราชกัญญาแลพระสนมกรมใน จะ
 บริบูรณ่ด้วยพระราชบุตรพระราชธิดาวงศ์อันวิเศษ
 มากกว่ากระษัตริ์ทั้งปวง จะเป็นข่วงอันมันอยู่ในพระองค์
 นั้น แลขอพระสุบินว่าเสด็จอยู่ณเรือนแห่งหนึ่งริมแม่น้ำ
 มีเรือพลายมายาว ๆ จอดอยู่หน้าท่าประมาณ ๒ ลำ ๓ ลำ
 แลพนเรือนนั้นเป็นฟากไม้ ไม้สูงพื้นดินประมาณ ๔ ศอก
 นั้น ถวายพยากรณ์ทำนายว่าจะทรงพระจำเวิญไปในฉมร

ภาค ราชสมบัตินั้นมีภมพพระเศชเศชานภาพแผ่ไปนั้น
 ้วยพระราชการีห์ บัญญาสำเร็จในศิลปะสาทรบันแลธน
 สูงเลิศประเสริฐกว่ากระษัตริเจ้าแผ่นดินทั้งปวงถึง ๓ เท่า
 ๕ เท่า แลพระราชอาณาจักรแผ่ไปเป็นที่ยำเียงเกรง
 กลัวแก่ผู้มีบนคาศกคิประเทศราชปากใต้ฝ่ายเหนือ จะ
 นำราชบรรณาการมาถวายนั้นมากกว่ากระษัตริทั้งปวงถึง
 ๓ เท่า ๕ เท่า ซึ่งขอพระสุบินว่าน้ำใต้ถุนเรือนนั้นเฉาะ
 และอยู่ คนรักษาหาอยู่บนเรือนด้วยไม้ ลงไปอยู่พื้น
 แผ่นดินนั้น ขอพระราชทานถวายพยากรณ์ทำนายว่า
 บันคากระษัตริทั้งปวงจะมีเศชเศชานภาพเสมอด้วยพระ
 องค์ห้ามไว้ ทรุกทรามลงไป ซึ่งขอพระสุบินว่าทรงคิ
 ว่าจะหนี จึงถอกไซ้ ๒ ชั้น ตรวนชั้น ๑ ออกได้ แล
 ึ่งลงไปใต้ถุน ยังตรวนอีกชั้น ๑ ตรวนกำนโตใหญ่
 คคไม่ออก จึงกลับวงตรวนพลิกไปพลิกมาหลวมพระ
 ษาทรคออกไปได้นั้น ถวายพยากรณ์ทำนายว่า ้วย

เกษะพระราชกุศลจิตรอนมโตเออเพอตอทรพย์สมบัต แล
 ทรงบริจาคไปเป็นพุทธรูปชา ธรรมบูชา สังฆบูชา แลทั่ว
 ไปแก่ข้าทูลลออง ฯ ผู้ใหญ่ผู้น้อยทั้งปวง จะเป็นวาสนา
 นิยมพระไทยไปในอนาคต ให้มีพระบัญญัติพิจารณาเห็น
 ไทยในทรพย์สมบัต อันเป็นข่วงผูกไว้ในวิภูสงสาร จะ
 ให้ไกลจากพระนิพพาน จะเห็นสมบัตเป็นไตรลักษณ์
 คือพระทุกขัง อนิจจัง อนัตตา ถึงวิญญาณกะทรพย์แล
 อวิญญาณกะทรพย์ จะเป็นตรรกเป็นข่วงอันใหญ่หลวง
 จะตกมีใครได้ช่วยอำนาจพระบัญญัติบารมิตได้สร้างสมไว้
 ในชาตินี้ ไปภายหน้าก็จะตกขาดด้วยพระบัญญัติไตร
 ลักษณ์ญาณ จะสละสมบัตให้แก่กระษัตริย์อันมีวเมา
 อยู่ด้วยสมบัตในแผ่นดิน จะชวนชวาทหาทางพระโพธิ
 ญาณอันเป็นทางไกลพระนิพพานนั้น ซึ่งขอพระสยบินว่า
 ครั้นจะลงนำหนไปกลัวพระภษาจะเบียด จึงเอาพระภษา
 ผนหนงม้วนเข้าพระหัตถ์หนึ่งชูไป จึงเสด็จพระราช

คำเนรลงนำข้างริมเรือแล้วเสด็จหนีไปไค่นั้น ขอพระ
 ราชทานถวายพยากรรณท่านายว่า ด้วยเศษพระขัณฑ์
 ขารมีอันสร้างสมไว้ในชาตินี้ จะเป็นพระอุปนิสัยไปใน
 อนาคต จะให้มีพระกรุณาญาณขารมี อันจะให้ข้าม
 โสภะวารห้วงน้ำอันลึกไปแต่ผู้เดียว บัดนี้ราชบริษั
 อันเป็นเครื่องประดับนั้น ก็จะมีอยู่ในห้วงน้ำคอส
 สारวัญ ด้วยกำลังพระกรุณาญาณนั้น จะเอาราชบริษั
 อันเป็นเครื่องประดับพุทธบริษัให้อยู่ในผ้าพระหัตถ์แล้ว
 จะพาข้ามจักรโสมส่งสารสาครไปได้ด้วยเรือ คือพระ
 อัญญาภิกรมรรคธรรมอันเป็นทางพระปรมาภิเศกสมโพธิ
 ญาณนั้น ควรมีควรรษาพระพุทเจ้าทั้งปวงขอพระราชทาน
 พระขัณฑ์ขารมีปกเกล้าปกกระหม่อม ขอเศษ ๆ

ตำนานนายพระสุบินนิมิตร
กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท

ในคืนกลางคืนข้างขวอนเดียวกันกับพระสุบิน
เกล้า ๆ นั้น เป็นเวลา ๓ ยาม ล้นเกล้า ๆ กรมพระ
ราชวังบวร ๆ ทรงพระสุบินนิมิตรว่า ล้นเกล้า ๆ ตรัส
ใช้ให้หมื่นแก้วไปซื้อเพชรเมืองไยกะตรา หมื่นแก้ว
กลับมาได้เพชรมาถวาย ๓ เม็ด ใหญ่เท่าผลหมากคียบ
หมากสง ในพระสุบินนิมิตรว่า เพชรนั้นวางอยู่น่า
พระที่นั่งล้นเกล้า ๆ กรมพระราชวังบวร ๆ เสด็จเฝ้า
อยู่ทันทอดพระเนตรดูเพชรแล้ว จึงตรัสว่าเพชรใหญ่
เท่าผลหมากคียบหมากสงไม่เคยเห็นก็ใดเห็น

คำตำนานนายพระสุบินนิมิตร

อาตมาภาพพระราชาคณะทั้งปวง ได้รับพระราชทาน
สคยฟังในเรื่องพระสุบินนิมิตร พิจารณาเห็นเป็นขุพพ

นิมิตรมหามงคลอันประเสริฐใหญ่หลวงยิ่งนัก พร้อม
 กันถวายพยากรณ์ทำนายตามสาระไสลกว่า เทวีนท
 พรหฺมา วิตารจนฺโท ฆาสาทนาโถ มณิราชราชิ เนอ
 ความว่า ถ้าคนไพร่กะคมพิศุยาก ฝันว่าไคเห็นแก้ว
 แลพระมหากกระษัตริ์แลองค์อรรคมเหษิ ทำนายว่าผู้นั้น
 จะไคเป็นใหญ่ จะไคที่ฐานเปนเสนาอำมาตย์ราชมนตรี
 แลลาภสักการเปนอันมาก ตามตระกูลที่ฐานแห่งผู้นั้น
 นั้น บคนทรงพระสุบินนิมิตรว่า สมเด็จพระบรมพิตร
 พระราชสมภารตรีสใช้ให้หมื่นแก้วไปขอเพชรเมืองไย
 กระจา หมื่นแก้วกลับมาไคเพชรมาถวาย ๓ เม็ดใหญ่
 เท่าผลหมากทียบหมากสงนั้น ถวายพยากรณ์ทำนายว่า
 มหายุพิตรพระราชสมภารเจ้าทั้งสองพระองค์ จะไคราช
 สมบัติในมหานครราชธานีแลนานาประเทศ เปนที่ชน
 ชอบพระไทยโดยสทวก มีไคล้ำยากแก่ไพร่ฟ้าโยธา
 ทหาร แลเมื่อกลับมานั้นจะไคพระราชลาภอันประเสริฐ

ทั้ง ๓ ประการ ประการ^๑ ดวงแก้วเพชรรัตน คือ ธรรมรัตน
 ชาติรัตน แลรัตนกัญญา ด้วยพระราชอธิบายอัน
 สดงามภาพ ขอซึ่งว่าพระสุบินนิมิตรว่าเพชรนั้นวางอยู่น่า
 พระที่นั่ง แลขพิตรพระราชสมภารขวรสถานมงคลเสด็จ
 เฝ้าอยู่ทนนทอกพระเนตรดูเพชรแล้วจึงตรัสว่า เพชร
 ใหญ่เท่าผลหมาก ดิบหมาก สงไม่เคยเห็นก็ได้เห็นนั้น
 ถวายพยากรณ์ทำนายว่า ขันคากระษัตริชาติวงศ์อันอยู่
 ในราชธานีอนมิกะไต ก็จะได้มาอยู่ในเงอมพระหัตถ์
 ด้วยพระอธิบายขัญญาแห่ง สมเด็จพระบรมขพิตร พระราชสม
 ภารเจ้าทั้งสองพระองค์ ทรงราชอิศริยยศพระเดชา
 นภาพพระขามมีภิญโญภาวะยิ่ง ๆ ขึ้นไป สัพพโสทธิ
 ภาวนตเต ขอถวายพระพร ฯ

ข้าพระพุทธเจ้าพยา ธรรมขโรหิตราชบัณฑิต ทั้งปวง
 พระอาลกษณ ไตรขพระราชทานสคยซึ่งลกษณ พระสุบิน
 นิมิตร ทราบเกล้าทราขกระหม่อมแล้ว พร้อมกัน

พิจารณา โดยลักกะบัญญัติ^๔ นุรปตามสาระโสลกสูบินสาคร
 เห็นในวันยามแลเพลาทรงพระสูบินนิมิตรนั้น เป็น
 ลักษณเทวตปลัง^๒ หรณสูบินแลขพพนนิมิตรสูบิน ผลนั้นจะ
 ประสิทธิเสร็จในพระบาทเป็นแท้ เป็นมงคลมหาสูบินนั้น
 นัยเข้าในหมู่สูบินมงคล ๘๔ ประการ อันโบราณจารย์
 นิพนธ์พระคาถาไว้นั้น ปาสาทนาโถมณิราชราชี ขอ
 พระราชทานถวายพยากรณ์ทำนายโดยอรรดาธิบายในสาร
 โสลกนั้นว่า บุคคลผู้ใดนิมิตรฝันว่าไต่เห็นแลถูกต้อง
 แลประกบเครื่องอลังการแก้วกดี แลฝันว่าไต่เห็นแล
 พุดจากขั้วพระมหากระษัตริ พระอรรคมเหษีกดี ผู้นั้นจะ
 ขริบรณจาเวณยศศักดิ์สมบัติยิ่ง ๆ ขนไป จะปราถนา
 สิ่งใดจะได้ถึงความปราถนาโดยอันควรตามถานาคักดี
 อาตมานน แลขอซงลนเกล้า ๆ เสด็จสถิตย์อยู่ในภูมิมหา
 ประเทศจักรพัทธราชราชอยู่แล้ว แลมาทรงพระสูบินอันเป็น
 มหามงคลสูบินคงน ก็ทรงพระจำเวณพระราชาอิศริย

ยศสมบัติเป็นทพระจักรพรรดิราชยังขนตามถานาคักก
 แห่งขัตติยวงศ์นั้น ขอพระราชทานถวายพยากรณ์ทำ
 นายพระสวีนนิมิตร โดยสังเขปตามบรรณสารโสลกสวีน
 สัตร์คองนแล้ว ขอพระราชทานถวายพยากรณ์โดยวิ
 ถารสวีนไป ทรงพระสวีนนิมิตรว่าล้นเกล้า ฯ ตรัสใช้ให้
 หมื่นแก้วไปขอเพชรเมืองไยกะตรา หมื่นแก้วกลับมา
 ได้เพชรมาถวาย ๓ เม็ดใหญ่เท่าผลหมากคิบหมากสังนั้น
 ขอพระราชทานถวายพยากรณ์ท่านายว่าล้นเกล้า ฯ ทั้ง
 สองพระองค์จะได้พระราชลาภอันเป็นทชนชมล้ำเลิศประ
 เสริฐในพระนครอันเป็นขจามีตรชาคักคองน มกรุง
 รัตนะปรัองวะเป็นต้น ด้วยใช้แต่พระปรัชาญาณอุบายอัน
 สว่างไปในการสงครามนั้น นับด้วยหมื่นด้วยแสนแลจะ
 ได้ไชยชำนะแลพระราชลาภอันล้ำเลิศเป็นทขินคด้วยง่าย
 งาม มิได้ยากลำบากแก่ไพร่พลทหารนัก แลเมื่อจะ

เสียดจกกลับมา นั้น จะได้พระราชลาภอันเลิศทั้ง ๓ ประการ
 อันใหญ่หลวงประการดวงแก้วเพชรรัตน คือ พระธรรม
 รัตนะ ๓ พระกระษัตราธิราช ๑ แลนางรัตนกัญญา
 อันเป็นวงศ์กระษัตราเก่าใหม่ซึ่งเป็นที่ชื่นชม จะได้ช่วย
 ง่ายงามนั้น ก็เพราะช่วย พระอุบายขัญญาอันใหญ่หลวง
 แลข้อในพระสุบินนิมิตรว่า เพชรนั้นวางอยู่น่าพระที่นั่ง
 ถอนเกล้า ฯ กรมพระราชวังบวร ฯ ก็เสียดจกเอาอยู่ ทนน
 ทอดพระเนตรดูเพชรแล้วทรงตรัสว่า เพชรใหญ่เท่าผล
 หมากคียบหมากสง ไม่เคยเห็นก็ได้เห็นนั้น ขอพระราช
 ทานถวายพยากรณ์ทำนายว่า พระราชลาภอันเป็นแก้วอัน
 ประเสริฐทั้ง ๓ ประการนั้น มิได้พ้นจากเงอมนพระหัตถ์
 ปรากฏในจักษุญาอุบาย ถอนเกล้า ฯ ทั้งสองพระองค์ได้
 ทรงพระโสมนัสในพระราชลาภอันวิเศษ อันสมควรที่จะ
 ได้นั้น ก็จะได้ดังพระไทยปราถนา ควรสมควรข้าพระ
 พุทธเจ้าทั้งปวง ขอพระราชทานพระเศษพระคุณปกเกล้า
 ปกกระหม่อม ขอเดชะ ฯ

ทำนายพระสุบินนิมิตร

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ณวันศุกร์ เดือน ๗ ขึ้น ๕ ค่ำ บวออกจัตวาศก

จุลศักราช ๑๑๗๔ (พ.ศ. ๒๓๕๕) เพลา ๑๐ ทุ้มเศษ
 เสกขบรมมหารัชมังคลาจารย์ ทรงพระสุบินว่าเสกขเทยวในพระราชวัง
 ยานหลวงวิมาดาภิเษก ทอดพระเนตรมาข้างเรือนแถว
 ฝาทิศตะวันตก เห็นฝูงนกยางจับหลังคาเรือนแถว
 แล้วเสกขเวียนไปหว่างคาง เห็นหลุมเก่ามีรอยผู้ชก
 ฝังทรงไม้ชักชกดินลงไปประมาณ ๔ นิ้ว ไต๋นากเป็น
 แทะงรอยหักเป็นท่อนข้าง ครั้นชกลงไปอีกไต่ทอง ครั้น
 ชกลงไปอีกไต่จนเป็นรูปอเตา ครั้นเขคชนเห็นอเตา
 เงิน ครั้นเขคชนอีกเห็นอเตาทองอยู่ชั้นในเป็น ๓ ชั้น
 จึงเสกขกลับมาสวดยแล้วเสกขกลับไปที่ทรงชกอีก ไต่
 สังขทกขนิภาวฏุประคัยเครื่องสำแหรงทอง รูปใหญ่กว่า

พระมหาสังฆทกขณาวิภูททรงอยู่ กบฏครอบล้อมมีฝ่ายดี
สำหรับ ๑ แล้วเสด็จมาจะตั้งของซึ่งใดมาเป็นอันมากนั้น
พอดนจากทพระบรมม.

คำทำนายนายพระสุบินนิมิตร

	สมเด็จพระพนรัตน์	๑
	พระธรรมเจดีย์	๑
	พระญาณลีลิต	๑
อาตมาภาพ	พระราชมุนี	๑
	พระธรรมคต	๑
	พระพทธิบาล	๑
	พระปลัด	๑
	พระวินยธรรม	๑

ประชุมพร้อมกันถวายพยากรณ์ทำนายนายพระสุบินนิมิตรข้อ
ปฐมนั้นว่า เสด็จเที่ยวในพระราชวังบ้านหลวงริมฉางเก่า
ทอดพระเนตรมาข้างเรือนแถวฝ่ายทิศตะวันตก เห็นฝูง

นกยางจับหลังคาเรือนแถว พระสubinขอนตองในพระบาท
 ว่า ปาสาทราชเคหา พยากรณ์ทำนายว่า ไต่ทอด
 พระเนตรเห็นปราสาทราชเรือนหลวง พระสubinขอนเป็น
 มหามงคลอันวิเศษ แลขอซึ่งว่าทอดพระเนตรเห็นนก
 ยางจับเรือนแถวข้างปัจจุมนิศนั้น ตองพระบาทในคัมภีร์
 พระปฐมสมโพธิบริเฉทโพธิสัพพัญญูว่า “เสตยกุลุสสกถา
 จตุวณฺณา จตุทิสสาอาคนตุวา” แปลว่าสกถุณชาติทั้ง ๔
 เหล่ามีขนอันขาวมาแต่ทิศทั้ง ๔ เป็นพทุธนิมิตรทรง
 พระทำนายว่าเป็นบุพนิมิตรจะได้ตรัสแก่พระ โพธิญาณ
 แล้ว บริษททั้ง ๔ คือ กระทบ, พราหมณ์, เศรษฐี,
 คหบดี, จะมาสู่สำนักจะได้มรรคผล ซึ่งทรงพระสubin
 ขอนถวายพยากรณ์ทำนายว่า จะมีหมู่บริษทอนมิจตรบริ
 สทธิอันน้อมมาฟังพระบรม โพธิสมภารสำเร็จตั้งพระไทย
 ปราถนา ขอซึ่งพระสubinว่า เสด็จเวียนไปหว่างฉางเห็น
 หลุมเก่ามีรอยผู้ขุด จึงทรงไม้ชักขุดดินลงไปทุกประ

มาณ ๔ นิ้ว ไค้นากเป็นแท่งรอยหักเป็นท่อนข้าง ครั้น
 ขุดลงไปอีกได้ทอง ครั้นขุดลงไปอีกไค้นากเป็นรูปอูเตา
 ครั้นเขคชนเห็นอูเตาเงิน ครั้นเขคชนอีกเห็นอูเตาทอง
 อยู่ชั้นในเป็น ๓ ชั้น จึงเสด็จกลับมาเสวย ซึ่งพระสุบิน
 ขอนถวายพยากรณ์ทำนายว่าการแผ่นดินที่เข้ามาแต่ก่อน
 ยังก้างอยู่ไม่สำเร็จ จะต้องเสด็จไปกระทำจึงจะได้ดังพระ
 ไทย ขอซึ่งว่าไค้นาก, ไค้เงิน, ไค้ทอง, แล้วกลับมา
 เสวยนั้น ต้องในพระบาทว่า มณเฑียรวิญญูสุวณูณา
 แปลว่านิมิตรไค้แก้วแลเงินทอง ถวายพยากรณ์ทำนาย
 ว่าจะเกิดพระราชลาภอันประเสริฐแต่กรุงกระษัตริ์ในนานา
 ประเทศ ขอซึ่งเสด็จไปทรงขุดอีกได้สังข์ทักษิณาวัฏ
 ประคิบเครื่องสำแหวกทอง รูปใหญ่กว่าพระมหาสังข์
 ทักษิณาวัฏที่ทรงอยู่ กษัตริ์ครอบสำริคมีฝ่ายคสำริค ๑
 แล้วเสด็จมาซึ่งของซึ่งไค้มาเป็นอันมากนั้น พระสุบิน
 เป็นเทพยบันกาลจะให้สำราญพระไทย ต้องในพระบาท

ว่า คาลาวเภา วิณสงขลทโท แปลว่า ได้ฟังเสียงกึ่ง
 สกานแลสังข์เป็นมงคล นี้ทรงชกโคสังข์ทกขณาวิภู
 ทรงเครื่องมีสาแทรกทอง ถวายพยากรณ์ท่านายว่า ซึ่ง
 สังข์ทกขณาวิภูสำหรับกรุงกระษัตริ ผู้มีบารมีมากเป็นค
 พระนคร อันพระองค์ทรงชกโคนั้นเป็นมหามงคลอัน
 ใหญ่หลวง จะได้กรุงกระษัตริมาเป็นข้าขอบขัณฑเสมา
 ขื่อซึ่งชกโคครอบสำริดนั้น ถวายพยากรณ์ท่านายว่า
 ครอบสำริดเป็นทนต์ถอแห่งพราหมณ์ ประพฤติโดยไสย
 เพศ เหตุที่ว่าอาจชำระมลทินให้สิ้นบริสุทธิ์ พิเคราะห์
 คุพระสุบินสิ้นทั้งหกข้อเป็นมหามงคลอันประเสริฐเกิด
 พระลาภใหญ่ ทั้งพระราชอาณาจักรจะปกแผ่ครอบงำไปใน
 นานาประเทศ จะมีคุณวิมัยยิ่งกว่ากรุงกระษัตริ ๗ ทั้ง
 ปวงจะเข้ามาฟังพระบรมโพธิสมภาร บ้านเมืองจะอยู่เย็น
 เป็นสุข สมณพราหมณาจารย์เสนาบดีไพร่ฟ้าประชาชน
 จะได้ฟังพระเทศานภาพ พระบวรพุทธศาสนาจะวัฒนา

การรุ่งเรือง พระองค์จะทรงพระจำเริญพระราชาศรีสวัสดิ
 พิพัฒน์มงคล พระชนมายุศมวรรณะสุขะพละ ขอลถวาย
 พระพร ฯ

พระสุบินนิมิตร

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ณวันศุกร์ เดือนยี่ แรม ๑๕ ค่ำ บั้นแมนพศก
 (จุลศักราช ๑๒๐๕ พ.ศ. ๒๓๕๐) เพลาจวนรุ่ง ส้มเต๋จ
 พระพุทธเจ้าอยู่หัวทรงพระสุบินว่า ส้มเต๋จพระพุทธเจ้า
 หลวงในพระโกษจุ้พระราชทานมาตัวหนึ่ง มีรขสั่งว่าให้
 เสด็จไปเลือกเอามาในโรงต้นฝ้ายขวา ส้มเต๋จพระพุทธ
 เจ้าอยู่หัว จึงเสด็จไปในโรงม้า มีม้าอยู่สองตัว แซม
 ตัวหนึ่ง มาขาวตัวหนึ่งนนสีตังแต่ศีรษะลงไปถึงไหล่ขาว
 บริสุทธิ แต่ไหล่จนท่อนท้ายสีขาวเจือแดงเหมือนสีฟ้า
 จึงทรงเลือกเอามาขาวตัวนั้น แล้วเสด็จมาถึงณโรงทอง

รับสั่งให้ช่างทำใบโพธิ์ทองคำโตเท่าใบโพธิ์ใส่หน้าม้า
 มีลายจำหลักประดับพลอยเขียวพลอยแดง แล้วเสด็จ
 มานำโรงพระโอสถพอพบพระพงศ์ (นรินทร์) เสด็จมา
 จึงรับสั่งกับพระพงศ์ให้เอาใบโพธิ์ไปประดับหน้าม้าชาว
 ตวนัน พระพงศ์จึงกราบทูลว่ามีใช้ม้าดอก เป็นช่าง
 เผือกผู้ คนเขาคือออกไป สันความในพระสุบินแต่เท่านั้น.

พระกระแสทรงทำนายพระสุบินนิมิตร

จึงทรงพระดำริที่ว่า ม้านั้นเห็นจะโตกบพม่า ช่าง
 นั้นเห็นจะไม่เผือกบริสุทธิ์แท้ คงจะเป็นช่างโรค สักจะ
 เป็นสองตอน คว้าเสด็จมาพบพระพงศ์ก็เป็นหมอ ซึ่ง
 ว่าผู้คนคามากนั้น เมืองเซียงใหม่เห็นจะตกแต่งแตก
 ต้นเหตุเหินกันมากอยู่. ๆ

